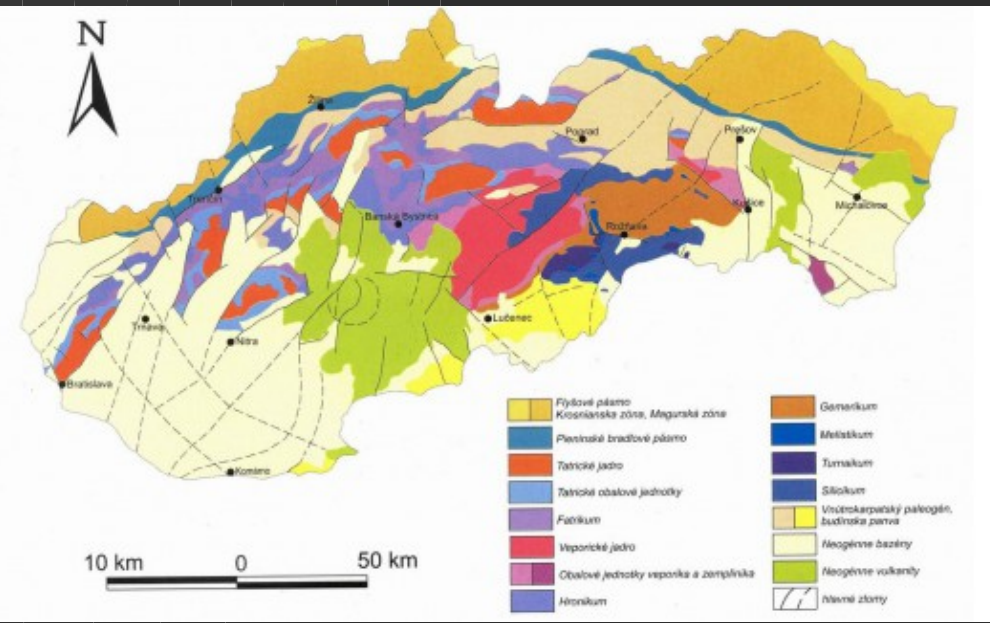
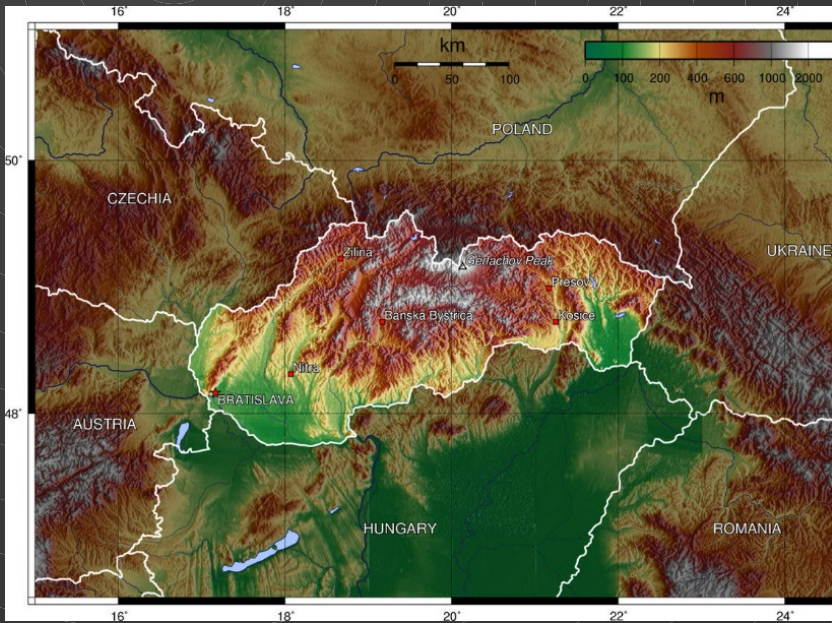

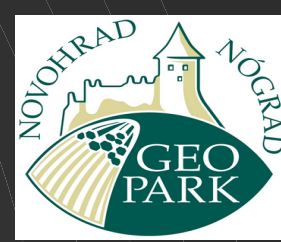

Sieť geoparkov SR

Tomáš Fuksi a Ivan Mesarčík

Krajina – Človek – Kultúra; 13.-14.9.2021

Definícia geoparkov

- **UNESCO: územie obsahujúce vyšší počet fenoménov geologického významu, alebo krás, ktoré môžu byť prezentované v súvislosti s regiónom, jeho geologickou históriou a procesmi, ktoré ho formovali**
 - **prezentuje miesta geologického významu, ale aj archeologického, ekonomického, montanistického, kultúrneho alebo miesta historickej osobitosti**
- **Budovanie geoparkov na princípoch ochrany geologického dedičstva Zeme a trvalo udržateľného rozvoja v synergii s mäkkým, alebo zážitkovým cestovným ruchom a (enviro) vzdelávaním**

Ciele budovania a prevádzkovania geoparkov

- Využívanie geologických lokalít ako výchovného a vzdelávacieho prostriedku (geologické a environmentálne programy) pre najširšie vrstvy spoločnosti.
- Zabezpečenie trvalo udržateľného rozvoja územia
 - rozvoj geoturistiky
 - produkty mäkkého cestovného ruchu.
- Zabezpečenie ochrany najvýznamnejších geotopov a zachovanie geodiverzity pre budúce generácie.
- Posilnenie ekonomického rozvoja regiónov

Koncepcia budovania a prevádzkovania geoparkov

Natural diversity

abiotic elements

biotic elements

Geodiversity

Biodiversity

scientific, academic and touristic values

other values

in situ

ex situ

in situ

ex situ

Geosites & Geoparks

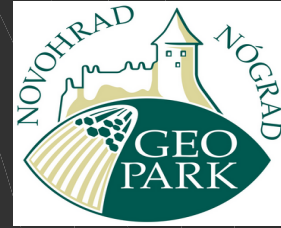
Geoheritage elements

Geodiversity elements

Geodiversity elements

Geoheritage

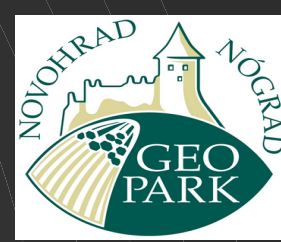
Geoconservation

Koncepcia budovania a prevádzkovania geoparkov

A Abiotic

Kategorizácia geoparkov

Rozlišujú sa 3 základné kategórie geoparkov:

1. **geoparky s členstvom v GGN a v EGN (Geopark Novohrad – Nógrád)**
2. **prevádzkované geoparky (Banskobystrický geopark, Banskoštiavnický geopark, Geopark Malé Karpaty),**
3. **územia s perspektívou ich začlenenia medzi geoparky: Solivar - Dubník, *Zemplín*, Spiš - **Gemer**, Silická planina, Medzev - Jasov, Súľov - Manín**

Kategorizácia geoparkov

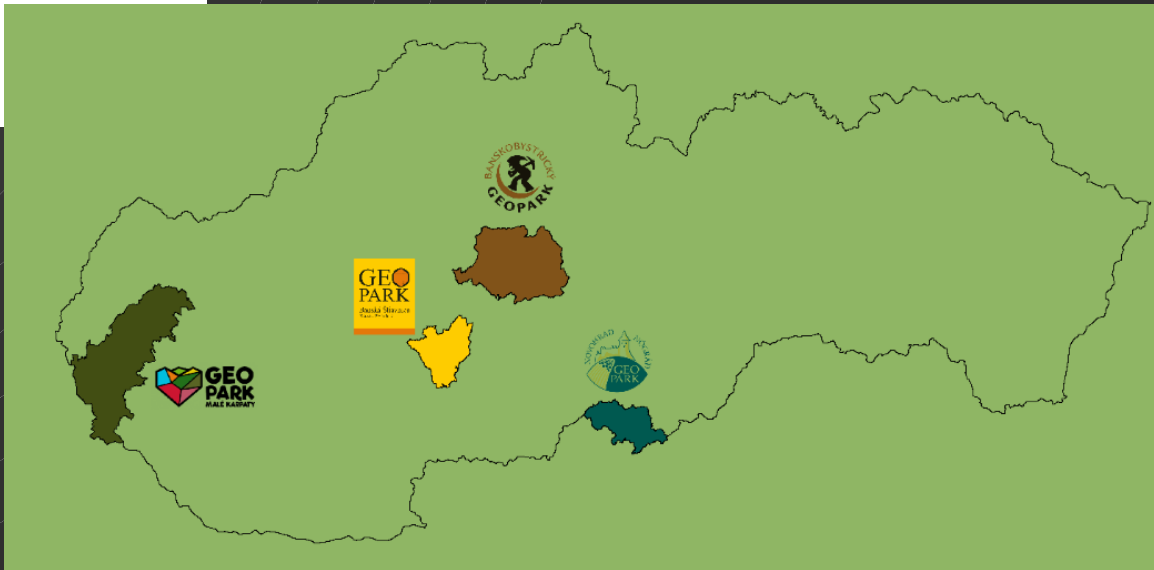

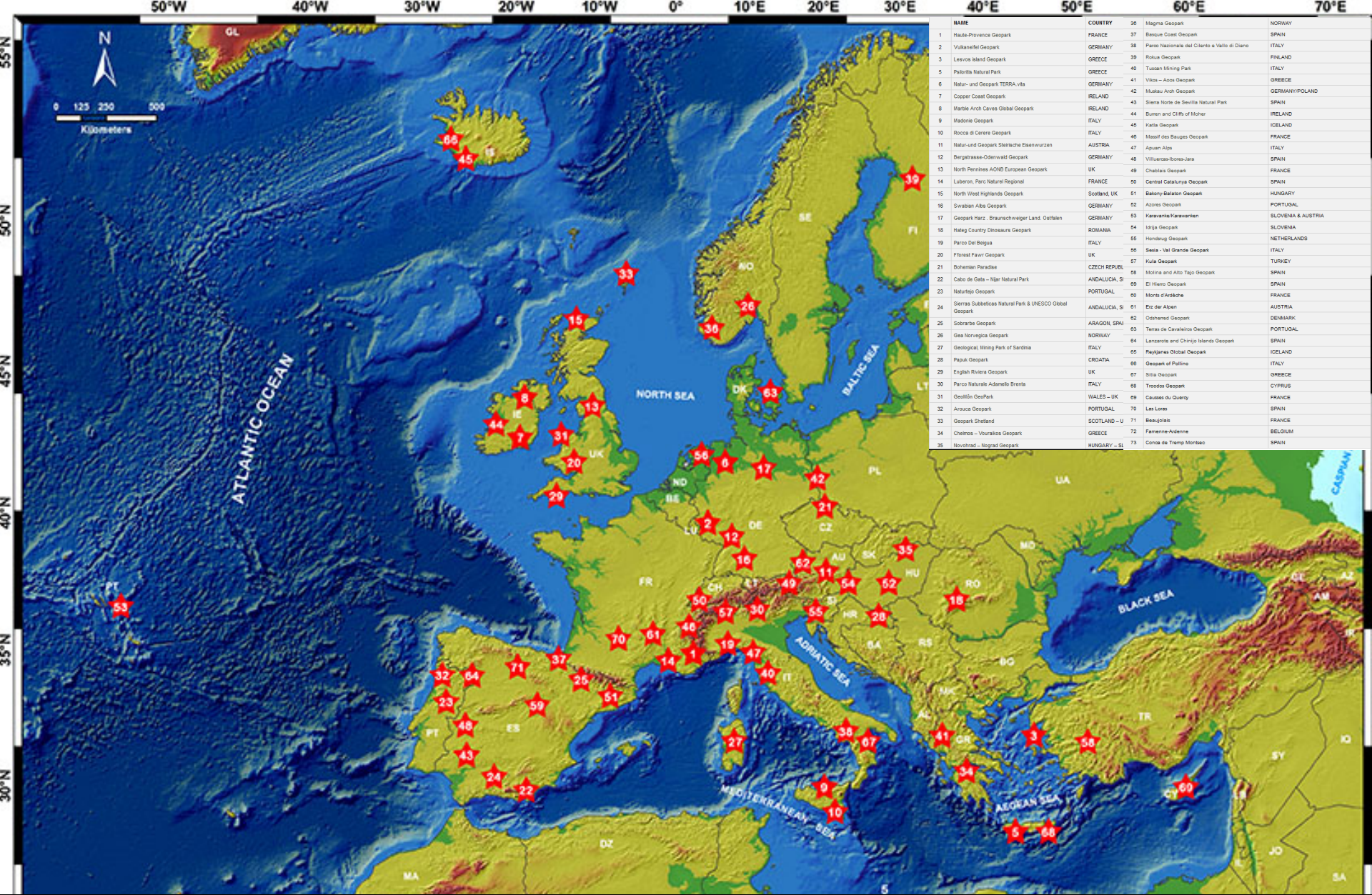
1. Geopark Novohrad - Nógrád
2. Banskobystrický geopark
3. Banskóštiavnický geopark
4. Sandberg - Pajštún
5. Zemplín
6. Spiš - Gemer
7. Medzev - Jasov
8. Silická planina
9. Solivar - Dubník
10. Súľov - Manín

Kategoríe geoparkov
 ■ geoparky s členstvom v Globálnej sieti geoparkov a v Sieti európskych geoparkov
 ■ prevádzkované geoparky
 ■ územia s perspektívou ich začlenenia medzi geoparky

0 50 100 Kilometers

2015 vs. 2021

NAME	COUNTRY	NO
1 Hauts-Provence Geopark	FRANCE	38
2 Vulkanifel Geopark	GERMANY	37
3 Levros island Geopark	GREECE	36
5 Peloritani National Park	GREECE	35
6 Natur- und Geopark TERRA.via	GERMANY	34
7 Copper Coast Geopark	IRELAND	33
8 Marble Arch Caves Global Geopark	IRELAND	32
9 Madonie Geopark	ITALY	31
10 Rocca di Cerere Geopark	ITALY	30
11 Natur- und Geopark Steinerne Eisenwurzeln	AUSTRIA	29
12 Bergsteige-Odenwald Geopark	GERMANY	28
13 North Pennines AONB European Geopark	UK	27
14 Luberon, Parc Naturel Regional	FRANCE	26
15 North West Highlands Geopark	Scotland, UK	25
16 Swabian Alb Geopark	GERMANY	24
17 Geopark Harz - Braunschweiger Land, Ostfalen	GERMANY	23
18 Hateg Country Dinosaur Geopark	ROMANIA	22
19 Parco Del Beigua	ITALY	21
20 Forest Fawc Geopark	UK	20
21 Bohemian Paradise	CZECH REPUBLIC	19
22 Cabo de Gata - Nijar Natural Park	ANDALUCIA, SPAIN	18
23 Naturgo Geopark	PORTUGAL	17
24 Sierras Subbéticas Natural Park & UNESCO Global Geopark	ANDALUCIA, SPAIN	16
25 Sobrarbe Geopark	ARAGON, SPAIN	15
26 Gea Norvegica Geopark	NORWAY	14
27 Geological, Mining Park of Sardinia	ITALY	13
28 Papuk Geopark	CROATIA	12
29 English Riviera Geopark	UK	11
30 Parco Naturale Adamello Brenta	ITALY	10
31 GeotMn Geopark	WALLES - UK	9
32 Arcoza Geopark	PORTUGAL	8
33 Geopark Shetland	SCOTLAND - UK	7
34 Chalkos - Vourvoulos Geopark	GREECE	6
35 Novobrad - Ingrad Geopark	HUNGARY - CROATIA	5
36 Magna Geopark	NORWAY	4
37 Basque Coast Geopark	SPAIN	3
38 Parco Nazionale del Cilento e Vallo di Diano	ITALY	2
39 Roca Geopark	FINLAND	1
40 Tuscan Mining Park	ITALY	0
41 Vico - Asoz Geopark	GREECE	0
42 Musau Arch Geopark	GERMANY/POLAND	0
43 Sierra Norte de Sevilla Natural Park	SPAIN	0
44 Burren and Cliffs of Moher	IRELAND	0
45 Kaitia Geopark	ICELAND	0
46 Masafes Bauges Geopark	FRANCE	0
47 Apuan Alps	ITALY	0
48 Villuercas-Ibores-Jara	SPAIN	0
49 Chablais Geopark	FRANCE	0
50 Central Catalunya Geopark	SPAIN	0
51 Balcón-Balaton Geopark	HUNGARY	0
52 Azores Geopark	PORTUGAL	0
53 Karawanki/Karawanken	SLOVENIA & AUSTRIA	0
54 Urja Geopark	SLOVENIA	0
55 Hondagu Geopark	NETHERLANDS	0
56 Sesia - Val Grande Geopark	ITALY	0
57 Kula Geopark	TURKEY	0
58 Molting and Alto Tago Geopark	SPAIN	0
59 El Horno Geopark	SPAIN	0
60 Monte d'Ardeone	FRANCE	0
61 Elz der Alpen	AUSTRIA	0
62 Døhmered Geopark	DENMARK	0
63 Terra de Cavalières Geopark	PORTUGAL	0
64 Lanzarote and Chinijo Islands Geopark	SPAIN	0
65 Rayjanes Global Geopark	ICELAND	0
66 Geopark of Pollino	ITALY	0
67 Sitta Geopark	GREECE	0
68 Troodos Geopark	CYPRUS	0
69 Causses du Quercy	FRANCE	0
70 Les Lacs	SPAIN	0
71 Beouglitis	FRANCE	0
72 Famenna-Adenne	BELGIUM	0
73 Conca de Tramuntana	SPAIN	0

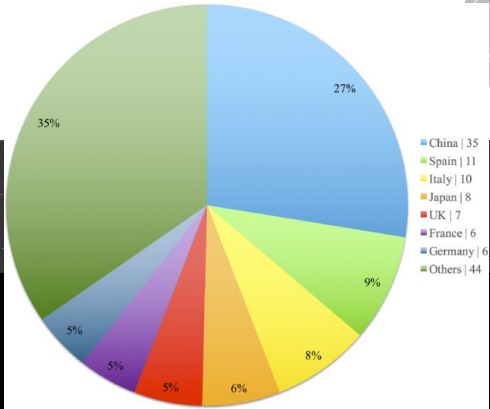
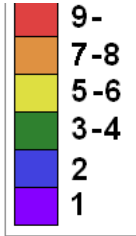
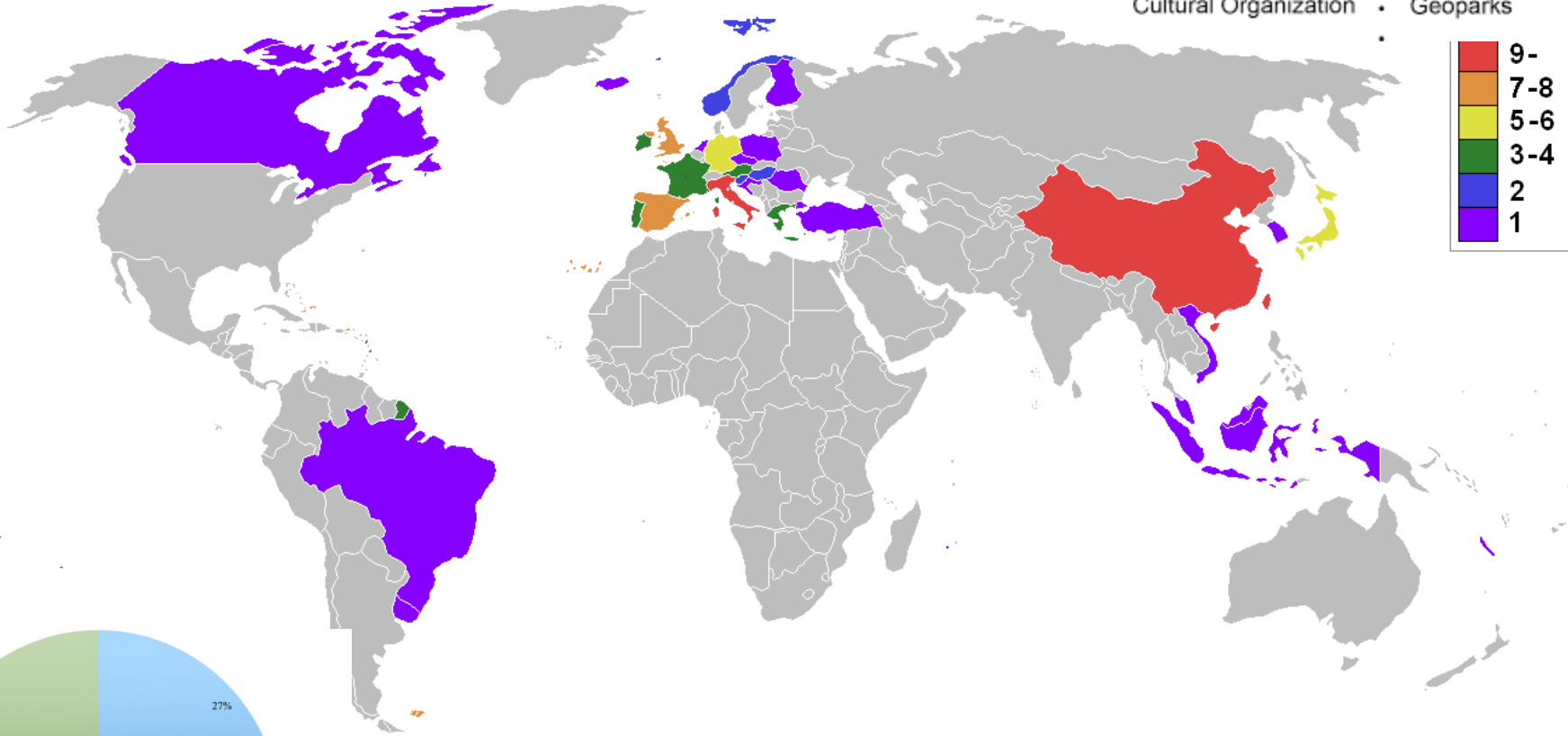
UNESCO Global Geoparks

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

UNESCO
Global
Geoparks

1. Geopark Novohrad - Nógrád

- prvý medzinárodný geopark (38-my člen EGN a 67-my člen GGN – 2010/2016).
- Zahŕňa 28 slovenských a 63 maďarských obcí.
- Gestor budovania (v SR): združenie právnických osôb Geopark Novohrad - Nógrád.
- Rozloha: SVK 336 km² /HU 1 619 km²
- Počet lokalít: SVK 53/ HU 44

2. Banskoštiavnický geopark

- Prvý geopark na území SR
- Organizácia pre rozvoj BŠ geoparku, kreovaná od konca roka 2019
- 3 informačné centrá, 2 dedičné štôlne, 4 náučné chodníky a náučná geologická expozícia,
- + objekty v Zozname lokalít svetového dedičstva UNESCO

- Rozloha: 374 km²
- Počet lokalít: 156

2. Banskobystrický geopark

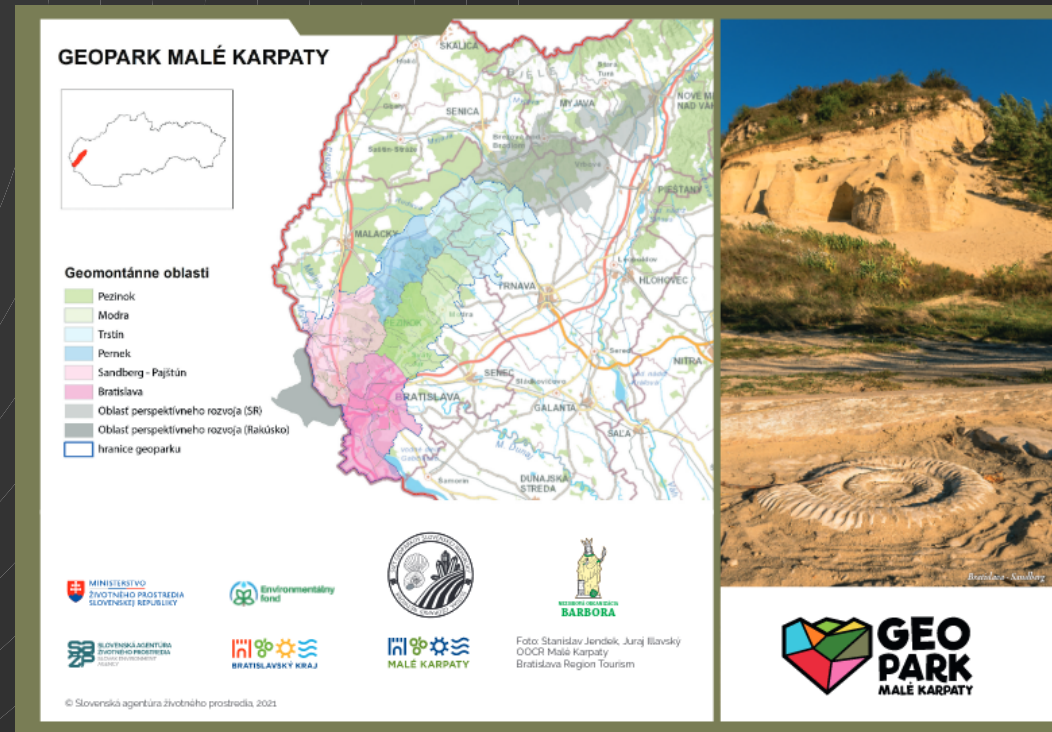
- Oz Banskobystrický geomontánný park – spolupráca regionálnej a miestnej samosprávy, odborných inštitúcií a súkromného sektoru, od roku 2006
- Rozloha: 886 km²
- Počet lokalít: 292

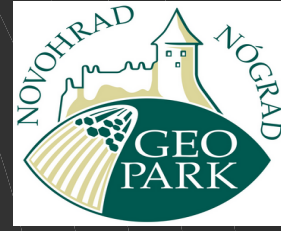

2. Geopark Malé Karpaty

- ▶ Najmladší geopark
- ▶ **NO Barbora, viaceré aktivity** vedúce k rozvoju územia MK a jeho propagácie:
 - ▶ Pezinský Permoník
 - ▶ geol. múzeum Barbora
 - ▶ Kameň a víno
 - ▶ Prírodný a banský skanzen Budúcnosť
- Rozloha: 1199 km²
- Perspektíva rozšírenia : 463 km²
- Počet lokalít: 67

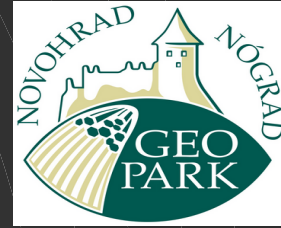

3. Územia s perspektívou začlenenia medzi geoparky

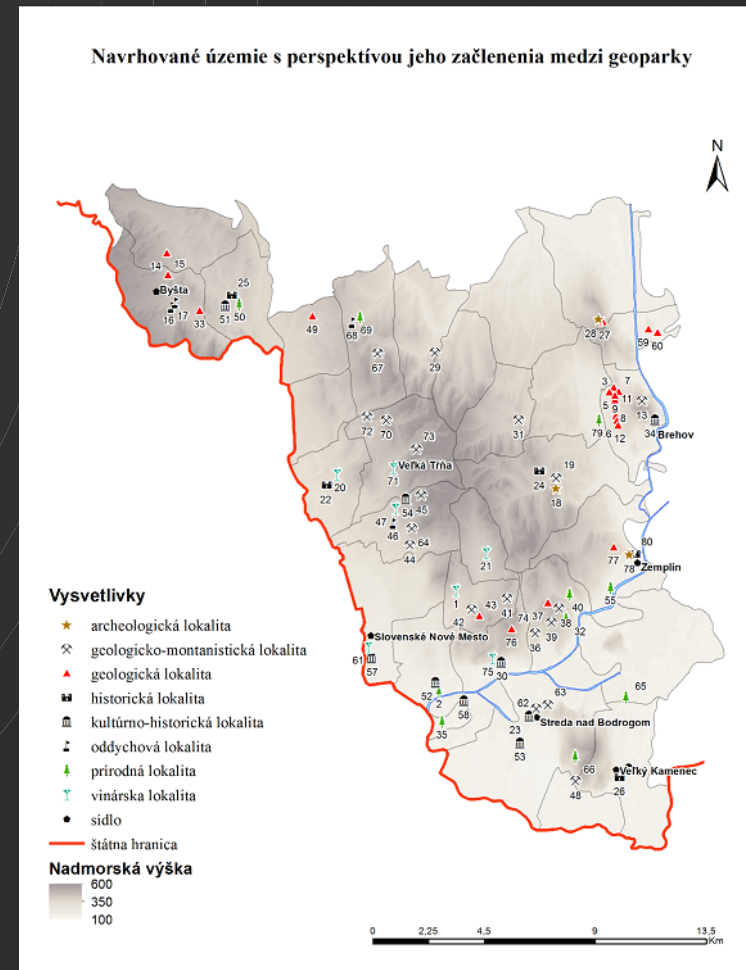
- ideové návrhy území so všeobecne známym potenciálom
 - prešli revíziou obsahovej náplne, rozlohy území a názvu vzhľadom k novým poznatkom a v záujme rozšírenia portfólia fenoménov hodných pozornosti
- na území Medzev - Jasov finalizovaná GNM regiónu (ŠGÚDŠ)

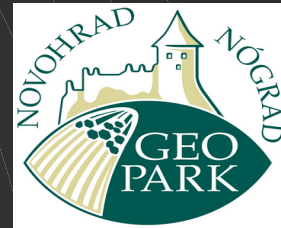

Perspektívny geopark Zemplín

- Vypracovanie manuálu *Metodika pre destinačný manažment geoparku* pre územie Zemplín
 - ilustruje komplexné a konkrétne aspekty destinačného územia na príklade územia Zemplín
- *Správa o území Zemplín s perspektívou jeho začlenenia medzi geoparky* – schválený vládou SR v roku 2016.
 - Zabezpečenie informačného workshopu týkajúceho sa perspektívy vybudovania geoparku na území Zemplín (Malá Trňa; 19.12. 2016)

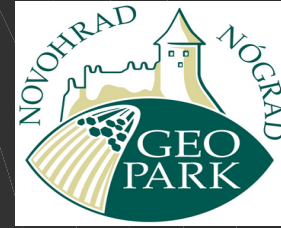

Aktualizácia Konceptie geoparkov SR

- **Aktualizácia Konceptie geoparkov SR** (schválená uznesením vlády SR č. 15 zo dňa 7. 1. 2015) definovala:
 - poslanie geoparkov
 - kategorizáciu geoparkov a potenciálnych území geoparkov,
 - kritériá pre používanie pojmu geopark,
 - kritériá pre začlenenie geoparku do Siete geoparkov SR, EGN, GGN
- ➔ *Konštitúcia Medzirezortnej komisie Siete geoparkov SR*

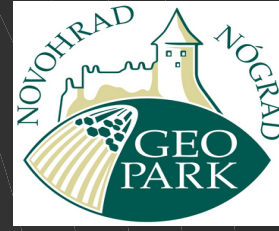

Úlohy komisie podľa koncepcie

- tvorí akčný plán pre realizáciu koncepcie
- zaoberá sa návrhmi území s perspektívou a schvaľuje ich členstvo
- udeľuje menovací dekrét *Geopark Slovenskej republiky*,
- každé štyri roky prehodnocuje členstvo existujúcich geoparkov v Sieti geoparkov SR
- Dozoruje a sprevádza geopark počas nominačnej procedúry do EGN a GGN
- poskytuje konzultácie pre manažment území k problematike geoparkov,
- vyvíja aktívnu osvetovú a prezentačnú činnosť k téme geoparkov.

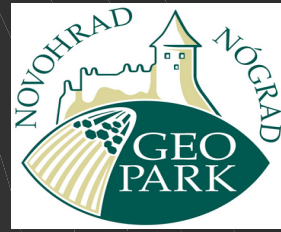
Udelenie dekrétu Geopark Slovenskej republiky prevádzkovaným geoparkom a vyhlásenie Sieťe geoparkov SR (9. december 2016)

Udelenie dekrétu *Geopark Slovenskej republiky* *Geoparku Malé Karpaty* (4. jún 2021)

Týždeň európskych geoparkov sme oslávili aj na Slovensku

Novohrad – Nógrád geopark UNESCO, Banskóštiavnický geopark a Banskobystrický geopark sa od 25. mája do 10. júna 2018 zapojili do medzinárodného podujatia Týždeň európskych geoparkov, na ktorom sa aktívne podieľala aj Slovenská agentúra životného prostredia (SAŽP).

Novohrad – Nógrád geopark UNESCO už po desiatykrát pripravil v svojej slovenskej časti pestrú sériu podujatí pre materské, základné a stredné školy, ako aj pre celé rodiny. Odštartovali ich 26. mája pešia túra so sprievodom po trase Filakovo – Konrádovce – Hodejov

bolo pre žiakov ZŠ v spolupráci so SAŽP zrealizované i súťažno-vzdelávacie podujatie **Objavuj Novohrad – Nógrád geopark**. Prvý deň podujatia v obci Gemerský Jablonec bol určený pre mladších žiakov (11 trojčlenných družstiev z 1. až 4. ročníka) a druhý deň v obci Mučín pre starších žiakov (12 trojčlenných družstiev z 5. až 9. ročníka). Na piatich stanovištiach si preverili vedomosti o významných lokalitách geoparku (PR Vodná nádrž

zistovali, čo bolo v tzv. čuchových pohároch (napr. levanduľa, mäta, ihličie) a pomocou zraku hľadali a určovali druhy živočíchov v obrázkovej skrývačke, a to všetko v časovom limite. SAŽP na tomto podujatí zabezpečila aj geológa, ktorý žiakom pútavým spôsobom porozprával o geologických hodnotách geoparku, predstavil a umožnil im praktické rýžovanie zlata (so získaním certifikátu), spoznávanie minerálov pod mikroskopom

Suvení na úz príšlo a foto larnejš bol 4. tomar rého c fotogra známy stredn Maďar logicky hodno

stránky geoparkov www.geopark.sk a slovakia.travel/co-vidiet-a-robit/priroda-a

- Príprava spoločného zasadania RNC

Geoparky

Geopark predstavuje územie obsahujúce jedno, alebo viac miest vedeckej dôležitosti nielen z geologického aspektu, ale aj z hľadiska jeho archeologickej, ekonomickej alebo kultúrnej osobitosti európskeho významu.

Informácia o plnení aktualizovanej Konceptcie geoparkov SR

- **Schválená vládou SR (júl 2019)**
- **odpočet podpory trvalej udržateľnosti geoparkov:**
 - podpory v oblasti služieb cestovného ruchu,
 - metodickej podpory,
 - koncepcnej podpory,
 - marketingovej a propagačnej podpory
 - finančnej podpory

Revalidácia geoparkov Siete geoparkov SR

1. GP Novohrad - Nógrád

Hodnoty územia:

99%

Personálne hodnoty:

76%

2. Banskobystrický GP

Hodnoty územia:

100%

Personálne hodnoty:

82%

2. Banskoštiavnický GP

Hodnoty územia:

100%

Manažment územia:

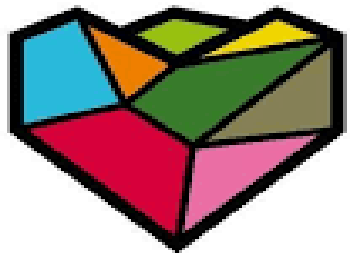
72%

Problémy geoparkov SR (záver)

- **Chronické kapitálové poddimenzovanie** - neexistuje priama finančná podpora ani **pravidelný** dotačný mechanizmus pre geoparky
- **extrémny záber** manažmentu geoparkov - infraštruktúra, marketing a výchovno-vzdelávacia činnosť
- podpora iba formou **krátkodobých a nízkorozpočtových grantov**, alebo z vlastných a sponzorských zdrojov, bez **nárokovateľnosti finančného krytia a neoprávnenosť** mzdových nákladov
- **Zostavenie silnej manažérskej štruktúry** – nemôže byť zabezpečované na **báze dobrovoľnosti**
- **Prezentácia** – smerom von aj dnu
- **Spolupráca**

**GEO
PARK**
MALÉ KARPATY

GEO
PARK

Banská Štiavnica
Slovak Republic

Ďakujem za pozornosť